

ÖĞRETMEN ADAYLARININ İLETİŞİM KAVRAMINA YÖNELİK ALGILARI: BİR METAFOR ANALİZİ

Prof. Dr. Gökhan DEMİRCİOĞLU¹

ÖZ

İletişim, etkili bir sınıf ortamı oluşturmada temel unsurlarından biri olduğu söylenebilir. Bu nedenle sınıf ortamının tasarımcısı olan öğretmen ve öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Buradan hareketle, bu çalışmada öğretmen adaylarının *iletişim* kavramına yönelik algıları metafor analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmanın amacına ulaşmak için nitel araştırma yaklaşımına dayalı "olgubilim" yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya Türkiye'nin kuzey doğu kesiminde yer alan bir eğitim fakültesinin farklı lisans programlarında (sosyal bilgiler öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, matematik öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık) öğrenim gören 213'ü erkek ve 230'u kadın toplam 443 öğretmen adayı katılmıştır. Çalışmada veri toplamak amacıyla literatürden uyarlanan bir anket formu kullanılmıştır. Anket formu, demografik bilgiler yanında "İletişim gibidir. Çünkü" ifadesinden oluşmaktadır. Anketten elde edilen verilerin sonucu, katılımcıların 148 geçerli metafor oluşturdukları ve bunların 9 kategori altında toplandığı belirlenmiştir. Ayrıca katılımcılardan 150 tanesinin metafor kavramını daha önce duymadıkları belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuç ise katılımcıların iletişimin birçok boyutuna yönelik farkındalıklarının olduğuudur.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Öğretmen adayı, Metafor, Öğretmen eğitimi

PERCEPTIONS OF STUDENT TEACHERS REGARDING THE CONCEPT OF COMMUNICATION: A METAPHOR ANALYSIS

ABSTRACT

It can be said that communication is one of the basic elements in creating an effective classroom environment. For this reason, it is expected that the communication skills of teachers and teacher candidates, who are the designers of the classroom environment, are high. From this point of view, in this study, the perceptions of teacher candidates towards the concept of communication were tried to be determined by metaphor analysis. In order to reach the aim of the study, the "phenomenology" method based on the qualitative research approach was used. The study included student teachers

¹Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Kimya Eğitimi Anabilim Dalı ORCID: 0000-0002-5731-1761, gdemir@trabzon.edu.tr

studying in different undergraduate programs (social sciences education, English language education, classroom instruction education, mathematics education, elementary mathematics education, physical education and sports education, elementary science education, early childhood education, Turkish education, guidance and psychological counseling) of an education faculty located in the northeastern part of Turkey. A total of 443 teacher candidates, of whom 230 were male and 230 female, participated. In order to collect data in the study, a questionnaire form adapted from the literature was used. The questionnaire form includes demographic characteristics of the participants as well as the sentence "Communication is like a because...". As a result of the analysis from the questionnaire, it was determined that the participants created 148 valid metaphors and they were grouped under 9 categories. In addition, it was determined that 150 of the participants had not heard the concept of metaphor before. Another result obtained from the study is that the participants were aware of many aspects of communication.

Keywords: Communication, Student teacher, Metaphor, Teacher education

Extended Summary

It is stated that communication comes from the word "communication" in English and French languages and that it is a process. When the literature is examined, it is seen that about 126 definitions of communication in the historical process have been made. In Zıllıoğlu (2014), the communication is defined that it is the mutual unwritten transfer of feelings and thoughts. In this study, the communication is expressed as the process of producing meaning by sending and receiving verbal and non-verbal symbols and signs between the source and the receiver, however the meaning changes depending on content and context. The communication is one of the important elements of education process. In the school setting, various communications such as school environment, student-student, teacher-student, administrator-teacher, teacher-parent, servant-manager take place.

Where there are people, communication becomes inevitable. By communicating, the individual compares his/her own mentality, perspective on events and behaviors with others' thoughts, perspectives and behaviors, and becomes aware of himself and others in this process. From this it can be said that communication is an important part of human development and progress. The efficiency of the educational process can be increased by the quality of communication between teachers and students. The quality of the communication is limited by the communication skills of the parties. Here, teachers are expected to have high communication skills, since the person who directs the process is the teacher with a professional identity. Making the mutual communication of teacher-student and student-student couples effective in the classrooms and increasing the quality of teaching can be possible with the effective use of communication processes. As it can be understood from here, education can be expressed as a communication activity in general terms.

The word metaphor comes from the Greek word "metaphora". This word consists of the words meta (beyond, excessive) and pherein (carry, burden). In our language, metaphor finds meaning with the words of simile and metaphor. Lakoff and Johnson (1980) claim that metaphor is a frequently used

tool in daily life and is an important part and indicator of the mindset. They even expressed metaphor as making sense of a concept in terms of another concept or concepts. When the studies based on metaphor analysis in the literature are evaluated, it is considered to be a qualitative data collection method since content analysis is used in the analysis of the metaphors collected from the participants.

As a result of the literature review, metaphor studies were found in different fields and for various concepts. The samples of the studies on metaphor analysis in the literature vary from primary school to university and from student to teacher and parent. In the literature, there are 4 studies on metaphor analysis on the concept of communication, which is the research subject of this study. It was determined that all of the studies conducted with university students. From this point of view, in this study, it is aimed to reveal the perceptions of teacher candidates regarding the concept of "communication" through metaphors. Within the framework of this purpose, the problem sentence of the research is expressed as follows: How do university students perceive the concept of communication?

The sub-problems of the research are:

1. What are the metaphors of university students regarding the concept of communication?
2. Under which conceptual categories can the identified metaphors be grouped in terms of their common features?

From this point of view, in this study, the perceptions of teacher candidates towards the concept of communication were tried to be determined by metaphor analysis.

In order to reach the aim of the study, the "phenomenology" method based on the qualitative research approach was used. The study included student teachers studying in different undergraduate programs (social sciences education, English language education, classroom instruction education, mathematics education, elementary mathematics education, physical education and sports education, elementary science education, early childhood education, Turkish education, guidance and psychological counseling) of an education faculty located in the northeastern part of Turkey. A total of 443 teacher candidates, of whom 230 were male and 230 female, participated. In order to collect data in the study, a questionnaire form adapted from the literature was used. The questionnaire form includes demographic characteristics of the participants as well as the sentence "Communication is like a because....".

As a result of the analysis from the questionnaire, it was determined that the participants created 148 valid metaphors and they were grouped under 9 categories. In addition, it was determined that 150 of the participants had not heard the concept of metaphor before. Another result obtained from the study is that the participants were aware of many aspects of communication.

Giriş

İletişim, İngilizce ve Fransızca dillerinde “communication” olarak ifade edilen kelimedenden geldiği ve bir süreç olduğu ifade edilmektedir (Orta, 2009). Literatür incelendiğinde tarihsel süreç içerisinde iletişimin yaklaşık 126 tanımının yapıldığı görülmektedir (Jones, 2013). Çok sayıda tanımlama yapılmasının en önemli nedeni, iletişimin kapsamının çok geniş olması ve hemen hemen her disiplinde bir karşılığının olması olabilir. Ayrıca bir birey için iletişim süreci içerisinde farklı şekiller almakla birlikte anne karnından ölüncüye kadar devam eden bir süreçtir. Bu durum dünyadaki tüm insanlar için geçerlidir. Bu derece geniş ölçekli bir kavramı bir cümlede özetlemek oldukça zordur. Literatürde iletişim kavramına yönelik tanımlamalardan bazıları şunlardır: Zillioğlu (2014) iletişimi, *karşılıklı olarak düşünce ve duyguların yazılı olmayan yollarla aktarımı*, şeklinde tanımlamaktadır. Barnlund (1968) ise iletişimi; *“İnsanın başlattığı, kendisini çevresinde yönlendirecek ve değişen gereksinimlerini karşılayacak şekilde uyarıları ayırt etmeye ve örgütlemeye çalıştığı yaratıcı bir edim”* olarak ifade etmektedir (akt., Aziz (2010, s. 24). Cüceloğlu (2002; s. 55) iletişimi, *“iki kişi arasındaki anlam alışverişi”* olarak tanımlarken, Theodorson ve Theodorson (1969) ise *“simgeler aracılığı ile bir kişiden ya da gruptan diğerine bilginin, fikirlerin, tutumların veya duyguların iletimi”* şeklinde ifade etmektedirler (akt., Aziz, 2010, s. 24). Gürüz ve Eğinli (2008, s. 6-8) ise iletişimi, *“belli bir amaç uğruna, bir yöne doğru gerçekleştirilen eylemi, daha sonra o yönden geriye, yani ters yöne doğru iki tane bildirim ile aktarma faaliyeti”* olarak açıklamaktadırlar. İletişim, genel manada bünyesinde ses, yazı, görsel ve sözel olmayan araçların kullanıldığı bir etkinlik olarak da düşünülebilir (Semercioğlu & Akçay, 2020). İncelenen tanımlardan hareketle, bu çalışmada iletişim, *içerik ve bağlama dayalı olarak değişiklik göstermekle birlikte, sözel ve sözel olmayan sembol ve işaretleri kaynak-alıcı arasında gönderip alarak anlam üretme süreci* olarak ifade edilmiştir. İletişim tüm canlılar arasında gerçekleşen bir süreç olmakla birlikte bu çalışmada insanlar arasındaki iletişime odaklanılmıştır. İnsanlar arasındaki iletişim denilince akla ilk gelen kişiler arasındaki iletişimidir. Kişiler arası iletişim, iki ya da daha fazla bağımsız insan arasındaki sözel ve sözel olmayan etkileşim olarak tanımlanmaktadır (DeVito, 2016, s. 26). İletişim süreci genel anlamda, kaynak, ileti, kanal, alıcı ve geri bildirim unsurları içerir. Bu süreçte kaynak, mesajı gönderen, alıcı ise mesajı alan kişidir. Mesaj ise içeriğin ifade edilme şeklidir. Mesajın iletilme şekli ise kanal olarak ifade edilmektedir. Mesajı alan alıcının kaynağa verdiği tepki ve ipuçları ise geri bildirim olarak ifade edilmektedir. İletişim, katılımcılar, kullanılan kanallar ve bağlam

unsurları açısından değerlendirildiğinde kişi içi, kişiler arası, grup, örgütsel ve kitle iletişimi şeklinde sınıflandırılmaktadır (Jones, 2013). İnsana özgü bir kavram olarak değerlendirildiğinde, insanların doğasında var olan zihinlerini ve yeteneklerini kullanarak geliştirdikleri bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (Gönenç, 2007). Evrensel açıdan bakıldığında insanlar hayatları boyunca geniş bir iletişim ağı içerisinde yaşadıkları söylenebilir. Bu iletişim ağı insanlar için bilgilendirici ve yönlendirici özelliğe sahiptir. İnsan için iletişim sadece televizyon izlemek, diğer insanlarla fikir alışverişinde bulunmak, radyo dinlemek gibi aktivelerle sınırlı değildir. Bu bilgi akışı ve yönlendirmeler, bireylerin zekâ, akıl ve yetenekleriyle birleşince, insanların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranışları üzerinde son derece önemli bir rol oynamaktadırlar.

İletişim eğitim-öğretim sürecinin önemli unsurlarından biridir. Okul ortamında, öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci, yönetici-öğretmen, öğretmen-veli, hizmetli-yönetici gibi çeşitli iletişimler gerçekleşir. İnsanın olduğu yerde iletişim kaçınılmaz hale gelir. Birey iletişim kurarak kendi düşünce yapısı, olaylara bakış açısı ve davranışları ile başkalarının düşünce yapıları, bakış açıları ve davranışlarını karşılaştırır, bu süreçte kendinin ve başkalarının farkına varır (Myers, 2002). Diğer bir ifade ile duygu, düşünce ve fikirler iletişim yoluyla karşılıklı olarak aktarılır. Buradan, iletişimin insan gelişiminin ve ilerlemesinin önemli bir parçası olduğu söylenebilir. Eğitim-öğretim sürecinin verimliliği, öğretmenler ile öğrenciler arasındaki iletişimin niteliği ile arttırılabilir. Bu iletişimin kalitesi, tarafların iletişim becerileri ile sınırlıdır. Burada süreci yönlendiren taraf profesyonel bir kimliğe sahip olan öğretmen olduğundan, öğretmenlerin iletişim becerilerinin yüksek olması beklenir. Sınıflarda öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci çiftlerinin karşılıklı iletişimini etkili hale getirmek ve öğretimin kalitesini arttırmak, iletişim süreçlerinin etkili kullanılmasıyla mümkün olabilir (Kesicioğlu & Güven, 2014). Buradan da anlaşılacağı gibi genel manada eğitim bir iletişim faaliyeti olarak ifade edilebilir (Bolat, 1996).

Eğitim ortamlarında iletişimin son derece önemli olduğu dikkate alındığında, öğretmenlerin iletişim becerilerinin karşılaştıkları sorunları çözmeye ve başarılı bir öğrenme ortamı oluşturmada etkili olacağı değerlendirilmektedir. Diğer taraftan eğitim ortamları öğrencilerin iletişim becerilerinin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle eğitim fakültelerini kariyer olarak tercih eden öğrencilerin iletişim becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Literatürde öğretmen adaylarının iletişim becerilerine yönelik birçok farklı

çalışmanın olduğu tespit edilmiştir (Pehlivan, 2005; Gün, 2018; Ocak & Ersen, 2015). Öğretmen adaylarının anne eğitim seviyesi arttıkça öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin arttığı (Çetinkaya, 2011; Dilber & Akhan, 2019; Gürşimşek, Vural & Demirsöz, 2008; Ocak & Erşen, 2015; Yıldız & Kurtuldu, 2016; Yılmaz & Çimen, 2008) ve ortalama olarak öğretmen adaylarının iletişim düzeylerinin yüksek olduğu (Dilber & Akhan, 2019; Pehlivan, 2005; Uygun & Arıkan, 2019) cinsiyet değişkeninin öğretmen adayları için anlamlı bir farklılık oluşturmadığı (Çevik, 2011; Çiftçi & Taşkaya, 2010; Dilekmen, Başcı & Bektaş, 2008; Kayabaşı & Akcengiz, 2014; Milli & Yağcı, 2017; Pehlivan, 2005; Tümkeya, 2011) ve kadınların iletişim becerilerinin erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğunu iddia eden araştırmalara rastlanmıştır (Korkut, 1996; Owen & Bugay, 2014; Çetinkaya, 2011). Bununla birlikte cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığını ifade eden çalışmalar da bulunmaktadır (Dilekmen, Başcı & Bektaş, 2008; Pehlivan, 2008; Yeşil, 2010).

Metafor kelimesi dilimize, Yunanca “metafora” kelimesinden gelmektedir. Bu kelime, meta (öte, aşırı) ve pherein (taşımak, yüklenmek) sözcüklerinden oluşmaktadır (Levine-Phoebe, 2005). Dilimizde ise mecaz, benzetme ve eğretileme sözcükleri ile anlam bulmaktadır (Şahan, 2017). Lakoff ve Johnson (1980), metaforun günlük hayatta sıklıkla kullanılan bir araç olduğunu ve düşünce yapısının önemli bir parçası ve göstergesi olduğunu iddia etmektedirler. Hatta metaforu, bir kavramı başka kavram ya da kavramlar açısından anlamlandırmak olarak ifade etmişlerdir. Saban, Saban ve Koçbeker (2006) ise metaforları, insanların soyut ve kompleks bir olguyu somutlaştırmak için kullandığı soyut araçlar olarak ifade edilmektedirler. Diğer bir ifade ile metaforlar, duyguları daha somut ve anlaşılır hale getirmek için kullanılan yapılardır. Hatta metaforların bireylerin karakteristik özelliklerini, algularını ve deneyimlerini ortaya çıkarmada ve yansıtmada en önemli yollardan biri olduğu iddia edilmektedir (Dinç, 2022). En sade haliyle metafor, bir kavramın ya da olgunun aşına olunan bir kavram ya da olguya benzetilerek açıklanması şeklinde tanımlanabilir (Oxford vd., 1998). Palmquist (2001)'e göre metafor, iki nesne ya da kavram arasındaki benzerlik ve farklılıkları göz önünde bulundurarak oluşturulan metaforik bir yapıdır. Saban, Koçbeker ve Saban (2006)'a göre metaforlar, kişi için önemli derecede soyut ve karmaşık olan bir durumu açıklamak ya da anlamak için kullanılacak güçlü zihinsel araçlardır. Metafor çalışması ile birey birbirinden bağımsız ya da ilişkisiz zihinsel yapıları ilişkilendirerek daha manidar hale

getirebilmektedir. Diğer bir ifade ile birey için soyut olan yapıları somutlaştırıp anlaşılabilir hale getirmek için metaforlardan faydalanılabilir. Buradan hareketle metafor çalışmalarının bireylerin bir olguya yönelik kavramsal anlamalarını ortaya koymada bilimsel bir yaklaşım olarak kullanılabilceği anlaşılmaktadır. Literatürde metafor analizine dayalı olarak yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, katılımcılardan toplanan metaforların analizinde içerik analizinden faydalandığından nitel bir veri toplama yöntemi olduğu değerlendirilmektedir (Demircioğlu & Küçüköğlü, 2022).

Yapılan literatür taraması sonucunda farklı alanlarda ve çeşitli kavramlara yönelik metafor çalışmalarına rastlanmıştır. Metafor analizi kullanılarak ülkemizde; ilkokul, ortaokul ve lise son sınıf öğrencilerinin “Oyun” (Gözel & Gündoğdu, 2020), iletişim fakültesi öğrencilerinin “Halkla İlişkiler”, lise öğrencilerinin “üniversite” (Korkmaz & Bağceci, 2013), Türkçe öğretmeni adaylarının “Öğretmen” (Sarıkaya, 2018), üniversite öğrencilerinin “İletişim” (Elkatmış & Tanık, 2022; Koç-Akran, Acıdemir & Uludağ, 2018; Semercioğlu & Akçay, 2020; Yılar & Tağrikulu, 2021), “Uzaktan Öğretim” (Demirbilek, 2021) ve “Sosyal Adalet” (Ferhat & Demirbilek, 2022), doktora öğrencilerinin “Doktora eğitimi ve öğretim üyesi” (Limon & Durnalı, 2018), öğretmen adaylarının “Yabancı Dil” (Gömleksiz, 2013) ve “Bağımsızlık” (Özkal & Çapraz, 2021), Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının “Üstün Yetenekli Çocuk” (Duran & Dağlıoğlu, 2017) ve “Bilim ve Bilim İnsanı” (Şenel & Aslan, 2014), ilkokul öğrencilerinin, sınıf öğretmenlerinin ve ailelerin “Aile” (Ceylan, 2016), öğretmen adaylarının “Öğretmen” (Kıral, 2015), öğretmenlerin “Okul Müdürü” (Akan, Yalçın & Yıldırım, 2014), öğrenci ve velilerin “öğretmen” (Gencer, 2020), beden eğitimi öğretmen ve öğretmen adaylarının “Öğretim Modelleri” (Can, Işım & Zorba, 2022), okul yöneticisi ve öğretmenlerin “Geleceğin Okulları” (Yalçınkaya & İhtiyaroğlu, 2022), tüketicilerin “Bilinçli Tüketici” (Karaboğa, 2022), fen bilgisi öğretmen adaylarının “Kimya Laboratuvarı” (Yadigaroglu, 2018) kavramlarına yönelik algıları derinlemesine belirlenmeye çalışılmıştır. Görüldüğü gibi literatürde oldukça fazla disipline ve kavrama yönelik metafor analizi çalışmaları bulunmaktadır. Literatürdeki metafor analizine yönelik çalışmaların örneklemi ilkokuldan üniversiteye ve öğrenciden öğretmen ve veliye çeşitlilik göstermektedir. Bu çalışmanın araştırma konusu olan iletişim kavramına yönelik literatürde metafor analizine yönelik 4 çalışma yer almaktadır. Çalışmaların hepsinin üniversite öğrencilerine yönelik olduğu belirlenmiştir. Koç-Akran, Acıdemir ve Uludağ (2018) İktisadi ve İdari Bilimler, Fen Edebiyat, Eğitim, İlâhiyat, Veterinerlik Fakültesi, Beden Eğitimi

ve Spor Yüksek Okulu, Sağlık Yüksekokulu, Yabancı Diller Yüksekokulu ve Mühendislik Fakültesi öğrencileri, Elkatmış ve Tanık (2022) ve Yılar ve Tağrikulu (2021) eğitim fakültesi öğrencileri ve Semercioğlu ve Akçay (2020) sınıf öğretmeni adayları ile iletişim kavramını çalışmışlardır. Buradan da anlaşılacağı gibi eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim kavramına yönelik metafor çalışmaları sınırlı sayıdadır. Eğitim-öğretim sürecinin hemen her aşamasında iletişim olduğundan, bir öğretmenin ya da öğretmen adayının iletişim beceri düzeyi, mesleğini ne kadar iyi yaptığının ya da yapacağını bir göstergesi olduğu söylenebilir. Bu nedenle eğitim ortamlarında iletişim konusuna yönelik çalışmaların sayısının genişletilerek artırılması son derece önem arz etmektedir.

Buradan hareketle bu çalışmada öğretmen adaylarının “iletişim” kavramına ilişkin algılarının, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç çerçevesinde araştırmanın problem cümlesi şu şekilde ifade edilmiştir: Üniversite öğrencileri, iletişim kavramını nasıl algılamaktadırlar?

Araştırmanın alt problemleri şunlardır:

1. Üniversite öğrencilerinin iletişim kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar nelerdir?
2. Belirlenen metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin iletişim kavramına yönelik algılarının, metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılmasıdır.

Yöntem

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek yürütülmüştür. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımına dayalı olgu bilimsel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Olgu-bilimsel araştırmanın amacı, kişilerin araştırma kapsamında ele alınan olgu ya da kavrama yönelik tecrübelerini, algılarını ve olguya ya da kavrama yükledikleri anlamları belirlemektir (Denzin & Lincoln, 2017). Olgu-bilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak ele alınan olgu ya da kavrama yönelik genellemeler ortaya koymamakla birlikte olguyu daha iyi anlamlandırmamızı sağlayacak veriler sağlamaktadır. Olgulara yönelik alguları belirlemede kullanılan yöntemlerden biri de metafor analizidir. Nitel yaklaşım kapsamında değerlendirilen metafor analizi, yapı olarak soyut olan olguların veya kavramların

derinlemesine somut ve doğru bir şekilde keşfedilmesine imkan verdiği için son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalarda sıklıkla kullanılmaktadır (Gencer, 2020; Özkal & Çapraz, 2021). Bu araştırmada metafor analizi ile iletişim kavramına ilişkin öğretmen adaylarının zihinsel yapılarını keşfetmek ve iletişim becerileri yüksek bireyler yetiştirmek için yapılacak çalışmalara ve eğitime yön verilmesi amaçlanmıştır. Buradan da anlaşılacağı gibi olgu-bilim araştırmaları ile metafor analizi birbirlerini destekleyen süreçlerdir.

Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışma, olgu-bilimsel (Fenomenoloji) araştırma yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Bu yöntem kapsamında, katılımcılar çalışılan olguyu tecrübe etmiş kişilerden seçilmektedir. Diğer bir ifade ile katılımcıların çalışılan olgu ile ilgili farklı deneyimlere sahip olması beklenmektedir. Bu nedenle örneklem, amaca yönelik belirlenmektedir. Bu sayede ele alınan olgu ile ilgili derinlemesine bilgi elde edilmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada olgu-bilim yöntemine uygun amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak örneklem oluşturulmuştur (Benoot, Hannes & Bilsen, 2016).

Çalışmaya Trabzon Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi'nde farklı bölümlerde ve sınıflarda öğrenim gören toplam 443 gönüllü öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcıların bölüm ve cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Bölüm ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre Dağılımı

	Erkek		Kadın		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Sosyal bilgiler Öğretmenliği	24	11	19	8	43	10
İngilizce Öğretmenliği	15	7	16	7	31	7
Sınıf Öğretmenliği	22	10	25	11	47	11
Matematik öğretmenliği	18	8	18	8	36	8
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	22	10	27	12	49	11
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	19	9	16	7	35	8
Fen Bilgisi Öğretmenliği	27	13	30	13	57	13
Okul Öncesi Öğretmenliği	18	8	28	12	46	10
Türkçe Öğretmenliği	23	11	28	12	51	12
Psikolojik Danışman ve Rehberlik	25	12	23	10	48	11
Toplam	213		230		443	

Tablo 1'den görüldüğü gibi katılımcıların bölümlere göre dağılımı 31-57 kişi arasında değişmektedir. Katılımcılar, 213'ü erkek ve 230'u kadın olmak üzere toplam 443 kişiden

oluşmaktadır. Erkek E, kadın K ve bölümler ise uygun kısaltmalarla kodlanarak her bir katılımcı için bir kod oluşturulmuştur. Baş harfleri (S) benzer olan sınıf öğretmenliği ile sosyal bilgiler öğretmenliği SÖ ve SBÖ şeklinde kodlanmıştır. Örnek olarak EFÖ1 kodunun açılımında, E harfi erkek, FÖ harfi Fen Bilgisi Öğretmenliği ve 1 ise sıra sayısını göstermektedir.

Verileri Toplama Aracı

Literatürde metafor analizine dayalı çalışmalar incelendiğinde, veri toplama için çoğunlukla iki cümleden (birinci cümle boşluk doldurma, ikinci cümle açık uçlu) oluşan bir form kullanıldığı belirlenmiştir (Elkatmış & Tanık, 2022; Yılar & Tağrikulu, 2021; Semercioğlu & Akçay, 2020). Benzer şekilde bu çalışmada da öğretmen adaylarının iletişim kavramına yönelik metaforlarını belirlemek için iki kısımdan oluşan bir form kullanılmıştır. Formun ilk kısmında katılımcıların demografik özelliklerine yönelik sorular ile daha önce metafor kavramını duyup duymadıklarına yönelik bir soru bulunmaktadır. İkinci kısmında ise “İletişim gibidir. Çünkü.....” şeklinde katılımcılardan tamamlamaları istenen bir ifade yer almaktadır. Form katılımcılara dağıtılmadan önce araştırmacı tarafından metafor hakkında açıklamalarda bulunulmuştur. Katılımcıların formu doldurmaları 8-15 dakika sürmüştür.

Veri Analizi

Uygulamalar tamamlandıktan sonra katılımcıların oluşturdukları metaforlar bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Daha sonra oluşturulan metaforlar ile metaforlara yönelik yapılan açıklamaların, hedef kavramla ilişkileri ve tutarlılıkları incelenmiştir. Bu inceleme sürecinde açıklama kısmı olmayan, açıklama ile tutarlı olmayan ve çalışılan kavramla ilişkili olmayan metaforlar çalışma dışı bırakılmıştır. Metaforlar ayıklandıktan sonra anlam bakımından birbirine yakın olanlar gruplandırılmıştır. Gruplama sonrası her gruba uygun bir isim verilmiştir. Bu süreçte 9 grup oluşturulmuş ve her bir grup “Gerekli ve vazgeçilmez olma, Doğru ve etkili olma, Yansıtıcı ve karşılıklı olma, Bağlantı Oluşturma, Çok boyutlu ve geliştirici olma, Hızlı ve çözüm odaklı olma, Birikimli ve sürekli olma, Kişiye göre şekil alma, Kurallı ve dengeli olma, şeklinde isimlendirilmiştir. Metaforların belirlenen gruplara atanması, iki araştırmacı tarafından bağımsız bir şekilde yapılmıştır. Daha sonra bir araya gelen araştırmacılar, birbirlerinden farklı gruplara atadıkları 29 metaforu birlikte değerlendirmişlerdir. Tartışmalı olan bu 29 metaforlar, karşılıklı fikir alışverişinde

bulunularak uygun gruplara atanmıştır. Sonuç olarak tüm metaforlar, iki puanlayıcının fikir birliğine vardığı gruplara atanmıştır.

İki puanlayıcı arasındaki güvenilirliği belirlemek için kapa istatistiğinden faydalanılmıştır. Bu istatistik iki veya daha fazla puanlayıcının birbirinden bağımsız olarak yaptığı değerlendirmeler arasındaki tutarlılığı belirlemek amacıyla literatürde sıklıkla kullanılmaktadır. Kappa istatistiği kullanılarak yapılan hesaplamalar sonucunda iki puanlayıcı arasındaki tutarlılık katsayısı 0,86 olarak belirlenmiştir. Kappa değeri, 0,40-0,75 arasında ise kabul edilebilir düzeyde, 0,75' ten büyük ise çok iyi bir uyumun yakalandığını ifade etmektedir (Fleis, 1981). Bu çalışmada elde edilen 0,86'lık Kappa katsayısı yapılan uygulamanın güvenilirliğinin çok iyi olduğunu ifade etmektedir.

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın amacı çerçevesinde katılımcılardan elde edilen metaforlar, öncelikle bütünsel olarak sunulmuştur. Daha sonra metaforlar oluşturulan 9 grup altında toplanarak ayrı ayrı sunulmuştur. Katılımcılardan elde edilen metaforların ilk analizinde cinsiyet ve program bazında farklılıklar gözlenmediğinden, veriler iletişim başlığı altında bütün olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcıların Oluşturdukları Metaforlar

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ve frekansları alfabetik sırada Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının İletişim Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar ve Frekansları

Sıra no	Metafor	f	Sıra no	Metafor	f
1	Adaptasyon	1	75	Kimyasal bağ	2
2	Ağaç	4	76	Kontak	1
3	Akarsu	2	77	Konuşmak	8
4	Alfabe	4	78	Köprü	23
5	Alışveriş	5	79	Kum saati	1
6	Anahtar	6	80	Kuş	4
7	Anlaşmak	18	81	Kutup yıldızı	2
8	Anlaşma biçimi	1	82	Level	1
9	Anne	1	83	Madalyon	1
10	Apartman	1	84	Makas	1
11	Araç	3	85	Maraton	1
12	Arkadaşlık	1	86	Matematik	1
13	Aşk	2	87	Mikrofon	1
14	Atardamar	1	88	Muhabbet	2
15	ATM	1	89	Mum	2
16	Ayna	9	90	Mühendis	1

17	Ayrılmaz parça	1	91	Nefes	9
18	Bağ	4	92	Nehir	4
19	Bağ kurmak	2	93	Nota	4
20	Bağcık bağlamak	1	94	Ok	1
21	Bağlantı	7	95	Oksijen	9
22	Beyin	1	96	Okul	2
23	Bıçak	2	97	Orkestra	1
24	Bilgi alışverişi	12	98	Orman	3
25	Bilgisayar	1	99	Oyun	3
26	Bukalemun	1	100	Öğretmen	1
27	Bumerang	2	101	Parmak izi	2
28	Cam	1	102	Pazarlama	1
29	Çay	2	103	Rehber	2
30	Çiçek	3	104	Renk	5
31	Damar	3	105	Resim çizmek	2
32	Davranış	1	106	Ruh	1
33	Defter	1	107	Saat	1
34	Deniz	8	108	Sağlıklı birey	1
35	Dil	1	109	Sarılmak	1
36	Dere	1	110	Satranç	8
37	Dipsiz kuyu	1	111	Savaş	2
38	Direksiyon	1	112	Ses	2
39	Diyalog	3	113	Sevgi	3
40	Doğa	2	114	Sevmek	2
41	Dondurucu	1	115	Sihir	1
42	Duvar	1	116	Soba	1
43	Duygu transferi	1	117	Solucan	1
44	Duyguların dili	1	118	Sosyalleşmek	3
45	Düğüm atmak	2	119	Spor	1
46	Element	1	120	Su	26
47	Enstrüman çalmak	1	121	Su girdabı	1
48	Etki tepki	6	122	Susmak	2
49	Etkileşim	5	123	Şarj cihazı	1
50	Evlilik	1	124	Tasavvur	1
51	Fener	1	125	Teknoloji	1
52	Fikir	3	126	Tel örgü	1
53	Gelecek	1	127	Temel ihtiyaç	3
54	Genetik	1	128	Terapi	1
55	Giysi	1	129	Terazi	4
56	Gün batımı	1	130	Ticaret	1
57	Güneş	7	131	Toprak	1
58	Haberleşme	2	132	Trafik ışığı	2
59	Hava	3	133	Türk kahvesi	2
60	Hayat	16	134	Uyum	1
61	Hayat sürmek	1	135	Uzman	2
62	Hayat yaşam	2	136	Vagon	1
63	Hayatta kalmak	2	137	Yapboz	7
64	İrmak	4	138	Yaşam	10
65	İşık hızı	1	139	Yaşam idamesi	1
66	İçini dökmek	1	140	Yemek İçmek	12

67	İlaç	2	141	Yenilik	3
68	İnsan	6	142	Yılan	1
69	İp	2	143	Yol	15
70	İş	1	144	Yolculuk	3
71	Kahve	2	145	Yürüyüş	1
72	Kalp	2	146	Yüzme	1
73	Kargo	1	147	Zincir	2
74	Kelebek etkisi	1	148	Zorunluluk	1

Tablo 2’den görüldüğü gibi katılımcılar toplamda 148 metafor üretmişlerdir. Metaforlar değerlendirildiğinde, katılımcıların iletişim kavramına yönelik en fazla su (26), köprü (23), anlamak (18), hayat (16), yol (15), bilgi alışverişi (12), yemek içmek (12), yaşam (10), ayna (9), nefes (9), oksijen (9), deniz (8), konuşmak (8), satranç (8), bağlantı (7), güneş (7), yapboz (7), anahtar (6), etki-tepki (6), insan (6), alışveriş (5), etkileşim (5), renk (5), ağaç (4), alfabe (4), bağ (4), ırmak (4), kuş (4), nehir (4), nota (4), terazi (4) metaforlarını ürettikleri görülmektedir. Diğer metaforlar ise 1-3 arasında tekrarlanmıştır (Tablo 2). Ayrıca çalışmaya katılan öğretmen adaylarının 152 tanesinin daha önce metafor kavramını duymadığı belirlenmiştir.

Bu kısımda öğrencilerin iletişim kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların hangi grupta yer aldığına, daha çok hangi grupta toplandığına ve metaforlara yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

Gerekli ve Vazgeçilmez

Gerekli ve vazgeçilmez kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 3’te verilmiştir. Bu kategoriye, iletişim olmadan hayatın sürdürülemeyeceğini ve iletişimin yaşam için gerekli ve vazgeçilmez olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 3. Gerekli ve Vazgeçilmez

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Gerekli ve Vazgeçilmez	Su (17), yemek içmek (12), alfabe (4), oksijen (9), hayat (9), nefes (9), ruh (1), yaşam (10), hayatta kalmak (1), beyin (1), temel ihtiyaç (3), kalp (2), hava (3), zorunluluk (1), anlamak (11), atardamar (1), ilaç (1), teknoloji (1), gün batımı (1), kutup yıldızı (2), spor (1), hayat yaşam idaresi (2), sosyalleşmek (3), ayrılmaz parça (1)	106	24

Tablo 3'ten görüldüğü gibi bu kategoride toplam 24 metafor bulunmaktadır. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "su" olmuştur (Tablo 3). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim **su** gibidir. Çünkü hayatımızı o olmadan sürdürmemiz mümkün değildir (ETÖ14); Çünkü hayatta olmazsa olmazdır. Su içip hayat bulunur ya da bazen şu içinde boğulur gidersin (KSÖ13). İletişim **yemek içmek** gibidir. Çünkü birey yemeden içmeden hayatını doğru bir şekilde devam ettiremez. İnsan da yemek gibi iletişimsiz hayatını doğru bir şekilde devam ettiremez (KİMÖ16). İletişim **alfabe** gibidir. Çünkü olmazsa zorlanırız (KOÖ23). İletişim **oksijen** gibidir. Çünkü hayatın her alanında olmazsa olmazdır (EFÖ18). İletişim **hayat** gibidir. Çünkü iletişim hayattır (EPDR7). İletişim **nefes** gibidir. Çünkü İletişim, insanın yaşamını düzgün bir şekilde devam ettirmesi, çevresiyle etkileşimde bulunması için mecburidir (KMÖ16). İletişim **ruh** gibidir. Çünkü iletişimsiz bir hayat insanları yaşamaz kılar (KPDR17). İletişim **yaşam** gibidir. Çünkü hayatımızın her alanında iletişim vardır (KSÖ20). İletişim **hayatta kalmak** gibidir. Çünkü iletişim kurmadan yaşamak mümkün değildir (KİÖ6). İletişim **beyin** gibidir. Çünkü beyin tüm kontrolleri sağlayarak iletişimin en önemli uzvudur (KFÖ27). İletişim **temel ihtiyaç** gibidir. Çünkü iletişimsiz bir hayat veya toplumda birçok sıkıntı görülür (KSÖ19). İletişim **ilaç** gibidir. Çünkü iletişimsizlik insanı hasta eder (EBÖ4). İletişim **kalp** gibidir. Çünkü İletişim olmadan hayatımızın hiçbir işlevi gerçekleşemez (KFÖ16). İletişim **teknoloji** gibidir. Çünkü teknoloji olmadan yaşamak zor ve acılı olabiliyor fakat yaşana bilinir, iletişim de aynen böyledir olmadan yaşanır ama zor ve acılı bir şekilde (KFÖ11). İletişim **hava** gibidir. Çünkü gözle görünmez fakat o olmadan da olmaz (EİMÖ16). İletişim **zorunluluk** gibidir. Çünkü her şeyin çözümüdür (EİÖ5). İletişim **gün batımı** gibidir. Çünkü vazgeçilmez ve tükenmeyen tek anlamlı durumdur (KTÖ27). İletişim **anlaşmak** gibidir. Çünkü iletişim olmadan anlaşmak olmaz (KSBÖ6). İletişim **atardamar** gibidir. Çünkü Kesildiği zaman geriye bir şey kalmaz (EİMÖ8). İletişim **kutup yıldızı** gibidir. Çünkü yolumuzu bulmak için iletişime ihtiyaç vardır (KFÖ15). İletişim **spor** gibidir. Çünkü onsuz yapamam (KSBÖ17). İletişim **hayat yaşam idaresi** gibidir. Çünkü iletişim olmazsa bu dünyada yaşam anlamına bir şey olmaz bilgi düşünce fikir gibi kavramlar iletişim sayesinde hayatımızda varlar (EİÖ1). İletişim **ayrılmaz parça** gibidir. Çünkü insan iletişim kurarak sosyalleşir. Kendi benliğinin, bilgisinin, ilgisinin, yetisinin farkına varır. O yüzden bizim ayrılmaz parçamızdır (KTÖ23). İletişim **sosyalleşmek** gibidir. Çünkü iletişim olmadan milyarlarca insan olsa bile yalnızsın demektir iletişim yoksa karanlıktasın ve yalnızsın iletişim var olmamızdaki en büyük kanıtlardan biridir o yüzden (ESBÖ9)

Doğru ve etkili olma

Doğru ve etkili olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 4'te verilmiştir. Bu kategoriye, iletişim doğru yapıldığında etkili sonuçlar alınabileceğini değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 4. Doğru ve Etkili Olma

Kategori	Metafor	Toplam	
		f	%
Doğru ve etkili olma	Oyun (2), ağaç (4), yol (12), enstrüman çalmak (1), iş (1), ayna (6), ilaç (1), nota (3), kelebek etkisi (1), bıçak (2), su (6), trafik ışığı (1), sağlıklı birey (1), akarsu (2), yılan (1), dil (1), mühendis (1), uzman (2), dondurucu (1), Matematik (1)	50	11,3

Tablo 4'ten görüldüğü gibi bu kategoride toplam 20 metafor bulunmaktadır. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "su" olmuştur (Tablo 4). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *oyun* gibidir. Çünkü kurallarını iyi bilirseniz etkili sonuçlar elde edersiniz (EOÖ10). İletişim *ağaç* gibidir. Çünkü ağaçların kökü gibi sağlam olmalıdır (KSBÖ9). İletişim *yol* gibidir. Çünkü doğru iletişimi bilmesek bu yol bizi yanlış yerlere sürükleyebilir. İletişimde doğru sözcükler yolu oluşturan parke taşı gibidir. Yanlış anlama gelecek bir sözcük kullandığımız zaman parke taşları çıkıntı oluşturur ve bazen takılıp düşebiliriz (KSÖ16). İletişim *enstrüman çalmak* gibidir. Çünkü doğru şekilde çalınca duyguyu aktarır. İletişim de düzgün yapılırsa anlaşmazlık ortaya çıkmaz. Yanlış çalınan nota nasıl müziği bozuyorsa, etkili olmayan iletişim de anlaşmazlık çıkarır (ETÖ4). İletişim *iş* gibidir. Çünkü düzgün yaptığımızda hayat daha kolay olur yorulmazsındır. Ancak dikkat etmeden yaparsanız önünüze engeller çıkabilir (EPDR21). İletişim *ayna* gibidir. Çünkü Karşımızdaki kişiyle olan iletişimimiz düzgün olumlu ve net olursa geri dönüşü de o şekilde olabilir fakat tam tersi olduğunda daha kötü yaklaşımda daha anlaşılmaz şekilde olursa geri dönüşü de o şekilde bizi tatmin etmez ve sağlıklı bir iletişim kurulamaz (KMÖ7). İletişim *ilaç* gibidir. Çünkü doğru ve etkili bir biçim de kullanırsak iyidir ama yanlış kullanırsak kötü sonuçlar doğurur (EİMÖ 22). İletişim *nota* gibidir. Çünkü nota eğer doğru çalınrsa hissettirmesi gerekeni hissettirir. Fakat yanlış çalınrsa hem yanlış anlaşılır hem de çirkin bir ses kalabalığından başka bir şey olmaz (ESÖ3). İletişim *kelebek etkisi* gibidir. Çünkü o olmadan insanlar birbirini anlayamaz, insanlar birbirini anlayamazsa da bu kargaşalara sebep olur ve bu da birbirini tetikleyen bir sürü olay zincirine dönüşür (KİMÖ15). İletişim *bıçak* gibidir. Çünkü doğru kullanıldığında işe yarar ve işlevini yerine doğru getirir. Fakat yanlış kullanıldığında sonuçları kişilere zarar verebilir (KFÖ23). İletişim *su* gibidir. Çünkü İletişim insanların ihtiyaç, istek, duygu ve düşüncelerini en iyi iletişim kurarak karşı tarafa iletir (EMÖ2). İletişim *trafik ışığı* gibidir. Çünkü duracağın ve devam edeceğin zamanı bilmek için (KBÖ10). İletişim *sağlıklı birey* gibidir. Çünkü birey sağlıklı olmazsa yaşayamaz ya da hayatını entegre edemez, iletişimde aynı sakat olursa iletişim olmaz (ESBÖ14). İletişim *akarsu* gibidir. Çünkü doğru iletişim kurdukça sohbetinde bir akarsu gibi akıp gider (ETÖ7). İletişim *yılan* gibidir. Çünkü tatlı dil yılanı bile deliğinden çıkarır (KTÖ9). İletişim *dil* gibidir. Çünkü iletişim iyi kullanılırsa çok etkilidir, kötü kullanılırsa etkisini kaybeder (KİÖ15). İletişim *mühendis* gibidir. Çünkü etkili iletişim uzmanlık gerektirir (EFÖ21). İletişim *uzman* gibidir. Çünkü ne kadar iyi iletişim kurduğumuz, iletişim konusundaki beceri seviyemize bağlıdır (KMÖ12). İletişim *dondurucu* gibidir. Çünkü iletişim becerisi kötü olunca etrafımızdaki insanlar bizden soğur ve uzaklaşır (EİMÖ20). İletişim *matematik* gibidir. Çünkü konuşurken hesaplı konuşuruz (EMÖ15).

Yansıtıcı ve karşılıklı olma

Yansıtıcı ve karşılıklı olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 5'te verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin karşılıklı bir süreç olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 5. Yansıtıcı ve Karşılıklı Olma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Yansıtıcı ve karşılıklı olma	Ayna (3), Türk kahvesi (2), giysi (1), toprak (1), çiçek (3), mikrofon (1), etki-tepki (6), cam (1), satranç (5), deniz (6), parmak izi (2), ticaret (1), bumerang (2), ATM (1), kargo (1), haberleşme (2), duyguların dili (1), pazarlama (1), bilgi alışverişi (9), güneş (3), içini dökmek (1), köprü (3)	56	12,6

Tablo 5'ten görüldüğü gibi bu kategoride toplam 22 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %12,6'sı (56 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 5). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *sevgi* gibidir. Çünkü iletişim kurulunca ve sevgi olunca insanlar mutlu olunur (KSÖ3). İletişim *giysi* gibidir. Çünkü güzel giysiler giyilince olumlu tepkiler alındığı gibi şayet iyi iletişim kurulunca her zaman güzel dönüşler alınır (ESBÖ13). İletişim *satranç* gibidir. Çünkü kişi bir şey söyler, yani piyonu ile hamle yapar ve beklemeye geçer (ESÖ19). İletişim *deniz* gibidir. Çünkü iletişimde de gelgitler olur (EPDR2). İletişim *etki tepki* gibidir. Çünkü ne kadar güzel kendini ifade edersen (etki edersen) o kadar güzel tepki alırsın (KFÖ29). İletişim *toprak* gibidir. Çünkü sen toprağa girdi yapıyorsun. Ekiyorsun toprağı o da hasat zamanı sana döner (ESBÖ23). İletişim *çiçek* gibidir. Çünkü eğer onunla ilgilenirsen güzel bakarsan karşılığını da güzel çiçek açarak sana hak ettiğin güzelliği sunar (EOÖ2). İletişim *mikrofon* gibidir. Çünkü siz nasıl konuşursanız karşıdaki kişi de öyle cevap verir (KBÖ9). İletişim *cam* gibidir. Çünkü hislerimizi doğrudan ya da dolaylı yansıtırız (KİÖ8). İletişim *parmak izi* gibidir. Çünkü iletişim becerisi parmak izi gibi bireyin kimliğini yansıtır (KFÖ25). İletişim *savaş* gibidir. Çünkü fikirleri ve düşünceleri savaştırır (EFÖ26). İletişim *Türk kahvesi* gibidir. Çünkü kimine göre acı kimine göre tatlı yapılır. İletişim kurduğumuz kişilerde de aynı etki olur, kişinin duymak istediği şeyler olduğunda tatlı sohbet olur, duymak istemediği durumlarda sohbet acı hale gelir (KOÖ2). İletişim *ticaret* gibidir. Çünkü karşılıklı olarak yapılır kar zarar oranı da vardır (ETÖ19). İletişim *ATM* gibidir. Çünkü verdiği kadar alırsın (EİMÖ4). İletişim *kargo* gibidir. Çünkü iki kişi arasındaki ürün transferi sağlar (EPDR3). İletişim *ayna* gibidir. Çünkü kendi kişiliğimizi, düşüncelerimizi, fikirlerimizi açık seçik beyan etmemizi sağlar (EİÖ6). İletişim *haberleşme* gibidir. Çünkü iletişim kendini anlatma ve açıklamanın bir yoludur (KTÖ18). İletişim *duyguların dili* gibidir. Çünkü ne hissedersen hissedelim iletişim yoluyla aktarabiliriz (KSBÖ2). İletişim *pazarlama* gibidir.

Çünkü pazarlamanın temelinde iletişim yatar (KTÖ11). İletişim **bilgi alışverişi** gibidir. Çünkü gönderici ve alıcı mevcuttur (KMÖ2). İletişim **güneş** gibidir. Çünkü doğru kullanıldığı zaman karşındaki insanı aydınlatır ve ısıtabilirsın (KİMÖ3). İletişim **içini dökmek** gibidir. Çünkü ne varsa içinde o dökülür diline (EOÖ7). İletişim **köprü** gibidir. Çünkü köprü ile karşılıklı gidiş gelişler olur. İletişimde de karşılıklı duygu ve fikir alış verişi vardır (EİÖ10).

Bağlantı Oluşturma

Bağlantı oluşturma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 6'da verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin kişiler arasında bir bağlantı aracı olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 6. Bağlantı Oluşturma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Bağlantı Oluşturma	Köprü (15), etkileşim (5), bilgi alışverişi (3), bağ kurmak (2), bağlantı (7), duygu transferi (1), kontak (1), tel örgü (1), fikir (3), uyum (1), düğüm atmak (1), bağcık bağlamak (1), bağ (4), yapboz (5), aşk (2), araç (3), arkadaşlık (1), kimyasal bağ (2), apartman (1), ip (2), evlilik (1)	62	14

Tablo 6'dan görüldüğü gibi bu kategoride toplam 21 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %14'ü (62 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 6). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim **köprü** gibidir. Çünkü iletişim sayesinde insanlar ilişkilere sahip olur. Yani adeta insanlar arasında köprü görevi görür (ESBÖ4); Çünkü iletişim iki kişiyi birbirine bağladığı gibi köprü de iki yakayı birbirine bağlar (EPDR10); Çünkü iletişim sayesinde insanlar ilişkilere sahip olur. Yani adeta insanlar arasında köprü görevi görür (EBÖ17); Çünkü her ikisi de en az iki durum arasında bağlantı oluşturur (KBÖ2). İletişim **bilgi alışverişi** gibidir. Çünkü gönderici ve alıcı mevcuttur (EİÖ7). İletişim **bağ kurmak** gibidir. Çünkü iletişim sayesinde insanlarla bağ kurduğumuzu düşünüyorum (KOÖ20). İletişim **bağlantı** gibidir. Çünkü hep birbiri arasında bağ vardır (KSÖ4). İletişim **duygu transferi** gibidir. Çünkü duygularımızı karşı tarafa geçirebilmeliyiz ki bizi dinleyip ona göre karşılık verebilsin (EİMÖ2). İletişim **kontak** gibidir. Çünkü insanları bağlar (KPDR5). İletişim **tel örgü** gibidir. Çünkü hepsi birbiri ile bağlantılıdır. İletişimde de tüm iletişimler ilişkilidir. (KPDR22). İletişim **fikir** gibidir. Çünkü karşılıklı etkileşim var (KTÖ8). İletişim **uyum** gibidir. Çünkü karşı tarafla belli bir ortaklık yakalamaktır (EMÖ1). İletişim **düğüm atmak** gibidir. Çünkü çözmek için uğraş gerektirir (EMÖ6). İletişim **bağ** gibidir. Çünkü iletişim kişilerin birbirleriyle iletişim kurulması anlamına gelmektedir. Onun için bana bu mesajı vermektedir (KPDR9). İletişim **yapboz** gibidir. karşılıklı parçalar bir araya gelmedikçe bir anlam ifade etmez (KBÖ8). İletişim **aşk** gibidir. Çünkü dozu arttıkça daha fazla bağlanırsın (KOÖ5). İletişim **araç** gibidir. Çünkü iki insan arasında bir ulaşımdır (EPDR9). İletişim **arkadaşlık** gibidir. Çünkü arkadaşlar arasındaki iletişim arttıkça arkadaşlık bağı kuvvetlenir (EMÖ18).

İletişim *kimyasal bağ* gibidir. Çünkü atomlar bir araya gelmek ve yakınlaşmak için elektron alışverişinde bulunurlar (EFÖ5). İletişim *apartman* gibidir. Çünkü her dairesi birbiri ile birçok şekillerde bağlantılıdır (ETÖ21). İletişim *ip* gibidir. Çünkü iletişim karşılıklı ilişkilerin başlamasını sağlar bu şekilde insanlarla olan bağlarımız oluşur. İletişim olmadan kimseyle etkileşim kuramayız. Bu yüzden insanları birbirlerine bağladığı için birbirine bağlanmış iplere benzettim (KİMÖ11). İletişim *evlilik* gibidir. Çünkü daima sorun olabilir ama aynı zamanda güzellikler de vardır. Hep bir şekilde onunla bağ kurarız iletişimde böyledir (KSBÖ5).

Çok boyutlu ve geliştirici olma

Çok boyutlu ve geliştirici olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 7'de verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin tek boyutlu bir yapısının olmadığını, birçok boyutunun olduğunu ve bireyi geliştirdiğini değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 7. Çok Boyutlu ve Geliştirici Olma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Çok boyutlu ve geliştirici olma	Anne (1), fener (1), dipsiz kuyu (1), renk (5), trafik ışığı (1), bukalemun (1), kuş (4), nota (1), rehber (2), element (1), damar (3), okul (2), defter (1), güneş (4), şarj cihazı (1), ses (2), soba (1), bilgisayar (1), mum (2), öğretmen (1), yenilik (3), anahtar (6), ok (1), köprü (5), yürüyüş (1), insan (6), diyalog (3)	61	13,8

Tablo 7'den görüldüğü gibi bu kategoride toplam 27 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %13,8'i (61 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 7). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *kitap* gibidir. Çünkü iletişim gibi bilgi dağarcığımızı genişletir (ETÖ21). İletişim *fener* gibidir. Çünkü iletişim kurdukça dünyamız aydınlanır. Önümüzü daha iyi görürüz (EFÖ16). İletişim *dipsiz kuyu* gibidir. Çünkü iletişim arttıkça derinleşir ve çeşitlenir. Çevre genişler (ESBÖ8). İletişim *renk* gibidir. Çünkü herkes kendi rengini belli etmek ister (KOÖ17). İletişim *trafik ışığı* gibidir. Çünkü ışıkların farklı anlamları olduğu gibi duygularımızı da farklı şekillerde ifade ederiz. İletişim *bukalemun* gibidir. Çünkü iyi iletişim ile kimlik gizlenebilir (KFÖ24). İletişim *kuş* gibidir. Çünkü kuşlarda farklı sesler çıkararak bağlantı kurarlar (ESBÖ21). İletişim *kuş* gibidir. Çünkü kuşların sesindeki huzur iletişimin en güzel örneğidir (EBÖ14). İletişim *nota* gibidir. Çünkü her notanın farklı anlamı olduğu gibi her duygunun da farklı anlamı vardır (ESÖ7). İletişim *ahtapot* gibidir. Çünkü iletişim gibi birçok kolu vardır (KPDR21). İletişim *element* gibidir. Çünkü her elementin atomları birbirinden farklıdır. Her bireyin iletişim kurma şekli farklıdır. Hatta yakınlık çerçevesinde iletişim biçimimiz değişiklik gösterir (EFÖ23). İletişim *damar* gibidir. Çünkü iletişim gibi birçok bağlantıları vardır ve her yere ulaşır (KFÖ2). İletişim *okul* gibidir. Çünkü her türlü iletişimin olduğu yerdir (EİMÖ21). İletişim *defter* gibidir. Çünkü

yazdıkça içi dolar (EPDR13). İletişim **Güneş** gibidir. Çünkü miktarı arttıkça iletişim gibi bizi ısıtır (KSÖ2). İletişim **şarj cihazı** gibidir. Çünkü şarj cihazı cihazlara enerji verirken, iletişim de bize enerji verir (KMÖ8). İletişim **soba** gibidir. Çünkü iletişim gibi içimizi ısıtır (EİÖ9). İletişim **bilgisayar** gibidir. Çünkü sürekli güncellemek ister (ESBÖ7). İletişim **mum** gibidir. Çünkü mum yanmak için vardır ve mumun yanması için de ateşe ihtiyaç duyulur. İletişim de insanlar için vardır ve insanların da varoluş amacına uygun iletişime ihtiyacı vardır. Ateşin mumu erittiği gibi iletişim de insanda zannı, önyargıyı eritir (KOÖ12). İletişim **öğretmen** gibidir. Çünkü insanın hayata geliş amacı öğrenme üzerine kuruludur ve bunu sağlayan en temelde öğretmenlerdir. Aradaki köprüyü ise iletişim denilen kavram oluşturur (EİÖ11). İletişim **anahtar** gibidir. Çünkü iletişim çoğu kapıyı açan etkendir (KMÖ26). İletişim **ok** gibidir. Çünkü ikisinde de (iletişim ve ok) bir kaynak, alıcı ve mesaj vardır. Okta da iletişim gibi mevcut durumu değiştirmeye yönelik bir hareket söz konusudur (KBÖ4). İletişim **köprü** gibidir. Çünkü karşılıklı gelişim için köprüler gereklidir. İletişime kapalı bireyler iletişimle geliştirilebilir (KSÖ1). İletişim **yürüyüş** gibidir. Çünkü adım attıkça farklı manzaralarla karşılaşsın (KTÖ19). İletişim **insan** gibidir. Çünkü insan gibi çok boyutludur (EOÖ13). İletişim **diyalog** gibidir. Çünkü insanlar birbirleri ile iletişim kurarak birçok şeyi değiştirirler (KTÖ16).

Hızlı ve çözüm odaklı olma

Hızlı ve çözüm odaklı olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 8’de verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin insanlar arasında bir çözüm aracı olduğunu ve çözüme yönelik en hızlı süreçlerden biri olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 8. Hızlı ve Çözüm Odaklı Olma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Hızlı ve çözüm odaklı olma	Terazi (2), sevgi (3), düğüm atmak (1), terapi (1), sarılmak (1), anlaşmak (7), konuşmak (6), ışık hızı (1), direksiyon (1), makas (1), su girdabı (1), savaş (2), anlaşma biçimi (1)	28	6

Tablo 8’den görüldüğü gibi bu kategoride toplam 13 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %6’sı (28 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor “köprü” olmuştur (Tablo 8). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim **terazi** gibidir. Çünkü ne söylediğin değil nasıl söylediğindir dengeyi oluşturan (EİMÖ3). İletişim **düğüm atmak** gibidir. Çünkü çok sıkıysan acıtır, boş bırakırsan kaçırırsın (KPDR13). İletişim **terapi** gibidir. Çünkü anlaşılabilen, kendisini anlatabilen insan daha huzurlu olur (KPDR1). İletişim **sarılmak** gibidir. Çünkü sarılınca kendini güvende ve huzurlu hissedersin biriyle iletişim kurunca kendini anlatınca rahatlarsın (EOÖ17). İletişim **anlaşmak** gibidir.

Çünkü karşılıklı empati kurarak insanlar etkileşim halinde olur ve anlaşılır (KTÖ11). İletişim *konusmak* gibidir. Çünkü herhangi bir sorun ya da başka bir şey iletişime geçerek halledilir (KİÖ4). İletişim *ışık hızı* gibidir. Çünkü karşısındaki kişiye anında ulaşır (EBÖ2). İletişim *su girdabı* gibidir. Çünkü insanlar da birbirine yaklaşıyor aslında belirsiz bir boşluğa düşmektedir. Sonu belli olmayan... (EABÖ7). İletişim *savaş* gibidir. Çünkü insanlar birbirleriyle savaşır, sonunda barışırlar. İletişimde de çatışma ve anlaşma vardır (EFÖ4).

Birikimli ve sürekli olma

Birikimli ve sürekli olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 9'da verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin durağan olmadığını birikimli ve insan hayatı boyunca devam eden bir süreç olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 9. Birikimli ve sürekli olma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Birikimli ve sürekli olma	Saat (1), alışveriş (5), doğa (2), vagon (1), sevmek (2), nehir (4), ırmak (4), muhabbet (2), yol (3), su (3), orkestra (1), dere (1), yolculuk (3), orman (3), kum saati (1), maraton (1), kahve (2), solucan (1), zincir (2).	43	9,7

Tablo 9'dan görüldüğü gibi bu kategoride toplam 19 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %9,7'si (43 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 9). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *saat* gibidir. Çünkü iletişim ve saat sürekli işleyen bir döngü (KİMÖ24). İletişim *alışveriş* gibidir. Çünkü karşılıklı duygu, düşünce, davranış ve bilgi alışverişidir (KTÖ3). İletişim *vagon* gibidir. Çünkü tren vagonları gibi birbirine bağlıdır (KPDR3). İletişim *nehir* gibidir. Çünkü akan bir nehirde aynı suyu iki kere bulamazsın iletişimde öyledir (KİÖ3). İletişim *ırmak* gibidir. Çünkü iletişim hiç bitmez akan bir su yani ırmak gibi (ESÖ16). İletişim *muhabbet* gibidir. Çünkü insanlık var oldukça iletişim devam eder (KİMÖ3). İletişim *yol* gibidir. Çünkü Sürekli, sonu yoktur. Her konuşmada yolda olduğu gibi karşımıza bir şeyler çıkar (KOÖ18). İletişim *su* gibidir. Çünkü Akarsuların toplanıp bir nehri veya dereyi oluşturması gibidir (EBÖ10). İletişim *nehir* gibidir. Çünkü akan bir nehirde aynı suyu iki kere bulamazsın iletişimde öyledir (KFÖ6). İletişim *dere* gibidir. Çünkü dere yatağından sabit bir şekilde akar gider. Fakat önüne bir engel çıktığı zaman birikir birikir ve taşar. Buda çevreye zarar verir. İletişim de aynı şekilde önüne bir engel çıkana kadar düzgün bir şekilde ilerlerken bir engelle karşılaştığında anlaşmazlık ortaya çıkar ve kavgalar başlar (KFÖ12). İletişim *yolculuk* gibidir. Çünkü uzun sürer ve mutlu eder (KMÖ9). İletişim *kum saati* gibidir. Çünkü başlar bir süre devam eder ve sonra biter (ESBÖ15). İletişim *maraton* gibidir. Çünkü insanlar arasındaki bağı güçlendiren ve sonuçlandıran iletişimidir. Yolun sonunda zaferi kazanan iletişimi düzgün kurabilendir (KBÖ6). İletişim *solucan* gibidir. Çünkü geçtiği her yere iz bırakır (EMÖ10).

Kişiye göre şekil alma

Kişiye göre şekil alma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 10'da verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin bireye özgü şekil değiştirdiğini ve her bireyin kendi iletişim tarzı olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 10. Kişiye göre şekil alma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Kişiye göre şekillenen	Satranç (3), tasavvur (1), genetik (1), resim çizmek (2), yüzme (1), sihir (1), davranış (1), hayat sürmek (1), deniz (2), susmak (2), duvar (1), çay (2), yaşam idamesi (1)	19	4,3

Tablo 10'dan görüldüğü gibi bu kategoride toplam 13 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %4,3'ü (19 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 10). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *satranç* gibidir. Çünkü satranç iyi niyetle, eğlencesine, rekabet için, kişiyi sınamak veya üstünlüğünü karşı tarafa kabul ettirmek gibi farklı tutumlarla oynanabilir. Her gün türlü insanlarla iletişim halindeyiz. Eğer doğru (üslupla) kurallarla oynayabilerseniz en zayıf taş olan piyon bile kıymetli olur ve size gidebileceğiniz en doğru noktaya kadar eşlik eder. Karşınızdaki kişiye göre ciddi veya ciddi olmayan bir oyun sergileyebilirsiniz. Eğer hem düşünüyor hem bu oyundan ve süreçten keyif alabiliyor ve kendinizi kaybetmiyorsanız, bu oyunda kazanmak sizi hoşnut edecektir (KİMÖ12). İletişim *resim çizmek* gibidir. Çünkü sen anlatmak istediğini çizersin, alıcı bunu gördüğünü algılaması ile yorumlar (KPDR11). İletişim *yüzme* gibidir. Çünkü gelen dalgaya göre bazen zorluyor bazen kolay geçiyor, iletişim de karşısındaki insana bağlı bu durum (KSÖ8). İletişim *davranış* gibidir. Çünkü anlatmak istediğiniz davranışınıza yansır (KSBÖ14). İletişim *deniz* gibidir. Çünkü kişilere göre her gün farklı derinliklere dalarız (EMÖ12). İletişim *susmak* gibidir. Çünkü susmak da birçok şeyi ifade eder (KİÖ5). İletişim *duvar* gibidir. Çünkü doğru iletişim insanları yakınlaştırır iken yanlış iletişim uzaklaştırır (KBÖ12).

Kurallı ve dengeli olma

Kurallı ve dengeli olma kategorisinde iletişimi değerlendiren metaforlar, Tablo 11'de verilmiştir. Bu kategoriye, iletişimin ayrı bir disiplin olduğunu, kendine özgü yol ve yöntemleri olduğunu ve kurallarına riayet edildiği takdirde insanlar arasında bir denge unsuru olduğunu değerlendiren metaforlar dahil edilmiştir.

Tablo 11. Kurallı ve dengeli olma

Grup Adı	Metafor	Toplam	
		f	%
Kurallı ve Dengeli Olma	Level (1), konuşmak (2), terazi (2), adaptasyon (1), gelecek (1), oyun (1), madalyon (1), yapboz (2), hayat (7)	18	4,2

Tablo 11'den görüldüğü gibi bu kategoride toplam 9 metafor yer almaktadır. Bu metaforlar katılımcıların %4,2'si (18 kişi) tarafından tercih edilmiştir. Bu kategoride en fazla tekrarlanan metafor "köprü" olmuştur (Tablo 11). Bu kategoriye yönelik seçilen öğrenci ifadeleri şu şekildedir:

İletişim *level* gibidir. Çünkü herkesle farklı seviyede konuşursun (EİÖ14). İletişim *konuşma* gibidir. Çünkü herhangi bir sorun ya da başka bir şey iletişime geçerek halledilir (KFÖ28). İletişim *terazi* gibidir. Çünkü karşılıklı iletişimde denge olmalıdır (EPDR24). İletişim *adaptasyon* gibidir. Çünkü ikisi benzer şeyler (KİMÖ26). İletişim *gelecek* gibidir. Çünkü iyi iletişim iyi ve ölçülü bir gelecektir (KOÖ14). İletişim *oyun* gibidir. Çünkü kurallarını iyi bilmek gerekir (KSÖ7). İletişim *madalyon* gibidir. Çünkü madalyonun iki yüzü gibidir. Olumlu ve olumsuz tarafları vardır (ETÖ13). İletişim *yapboz* gibidir. Çünkü bazen parçaları yanlış yerlere koyabiliriz, ama düzeltilmesi için daha dikkatli, özenli bakmamız gerekir (EPDR18). İletişim *hayat* gibidir. Çünkü hayatta her şeyde belli kurallar ve denge vardır. İletişim de kurallı ve dengeli olmalıdır (EBÖ3). İletişim *hayat* gibidir. Çünkü sağlıklı bir yaşam için dengeli bir iletişime ihtiyacımız vardır (EBÖ6).

Tartışma ve Sonuçlar

Özellikle bilgi iletişim teknolojilerinin bu kadar hızlı gelişim gösterdiği bir dönemde öğretmenlerin iletişim becerilerinin gelişen çağa uygun olarak sürekli gelişim içerisinde olması zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle bu çalışmada geleceğin öğretmenleri olarak atanacak öğretmen adaylarının iletişim kavramına yönelik algıları metafor analizi ile ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu sayede öğretmen adaylarının iletişime yükledikleri anlamlar ve iletişimin değişken yapısına yönelik farkındalıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'nin kuzey doğusunda bulunan bir devlet üniversitesinin farklı öğretmenlik programlarında öğrenim gören 443 öğretmen adayı ile çalışma gerçekleştirilmiştir. Elde edilen 148 metafor (Tablo 2), 9 farklı grup altında sınıflandırılmıştır. Yılar ve Tağrikulu (2021) 156 katılımcı ile iletişim kavramına yönelik yürüttükleri çalışmada 507 metafor belirlemişlerdir. Bu çalışmanın sonuçları ile karşılaştırıldığında daha az katılımcı ile daha fazla metafor elde ettikleri anlaşılmaktadır. Bunun nedeni bu çalışmada her katılımcıdan iletişim kavramına

yönelik sadece bir metafor istenmesi olabilir. Yılar ve Tağrikulu (2021) çalışmalarında katılımcıları metafor oluşturma noktasında serbest bırakmışlardır. Bu nedenle katılımcılar birden fazla metafor oluşturabilmişlerdir. Çalışmanın konusu olan iletişim kavramı, tüm meslek grupları için önemli bir yere sahiptir. Her meslek grubu ya da disiplin hedeflediği amaçları gerçekleştirmede iletişime ihtiyaç duymaktadır. Örneğin tıp alanında doktorların ve hemşirelerin birbirleriyle, diğer çalışanlarla ve hastalarla iyi iletişim kurmaları, gerek kurum kültürünün oluşmasında gerekse sağlık konusunda bilinçli bireylerin yetişmesinde temel unsurlardan biridir. Etkili iletişim becerilerine sahip olma diğer insanları anlamamızda ve o insanların da bizi doğru anlamasına katkı sağlamaktadır. İnsanın olduğu yerde iletişim en önemli kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenlik mesleği için ayrı bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Çünkü gerek konu alanındaki başarısı gerekse pedagojik alandaki başarısı açısından nitelikli bir öğretmenin iletişim becerilerinin yüksek olması beklenmektedir. Çalışmada elde edilen 148 metafor ve 9 grup öğretmen adaylarının iletişimin birçok boyutuna yönelik farkındalıklarının olduğu göstermektedir. Bu 9 farklı sınıflandırma literatürdeki çalışmalarla benzerlikler göstermektedir (Koç-Akran vd., 2018; Yılar & Tanrikulu, 2021).

Bulgular dikkatli incelendiğinde bazı metaforların birden fazla grup altında yer aldığı görülmektedir. Bunun nedeni, öğretmen adaylarının aynı kavrama farklı anlamlar yüklemelerinden kaynaklanmaktadır. Oluşturulan gruplardan ilkinin *gerekli ve vazgeçilmez* grubu olduğu Tablo 3'ten görülmektedir. Bu grupta en fazla su (17 kişi), yemek içmek (12), yaşam (10), oksijen (9), nefes (9) metaforlarının oluşturulduğu Tablo 3'ten görülmektedir. Tablo 3'ten anlaşılacağı gibi iletişimin vazgeçilmez ve gereklilik yönünü vurgulamak için katılımcılar, insan hayatı için önemli olan kavramları, metafor olarak kullanmışlardır. Diğer bir ifade ile insanın hayatını sürdürebilmesi için son derece önemli olan oksijen, nefes, su ve benzeri kavramları, iletişimin insan için önemini açıklamak için kullanmışlardır. Yılar ve Tağrikulu (2021) eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yaptıkları benzer bir çalışmada, iletişimin vazgeçilmez boyutuna yönelik en fazla tekrarlanan metaforları, su (22), oksijen (5) ve nefes (5) olarak belirlemişlerdir. Bu veriler açısından bakıldığında iki çalışmanın sonuçlarının birbirleriyle örtüştüğü söylenebilir. Koç-Akran ve diğerleri (2018) tarafından iletişim kavramına yönelik yapılan metafor çalışmasında farklı fakültelerden katılımcıların, iletişimi su, nefes ve oksijen metaforları ile ilişkilendirdikleri belirlenmiştir. Buradan

anlaşılacağı gibi Koç-Akran ve diğerleri ile Yılar ve Tağrikulu (2021)'nin yaptıkları çalışmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonuçları birbirine paralellik göstermektedir. Buradan varılan diğer bir sonuç, eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim kavramına yönelik algıları ile diğer fakültelerin öğrencilerinin algılarının benzerlik gösterdiği'dir. Çalışmada bu grupta elde edilen metafor ve açıklamalardan öğretmen adaylarının iletişimin gerekli ve vazgeçilmez boyutuna dikkatleri çektikleri anlaşılmaktadır. Diğer bir ifade ile iletişimin insan hayatı için vazgeçilmez olduğuna yönelik farkındalıklarının olduğu görülmektedir.

Tablo 4 'ten görülebileceği gibi, katılımcıların, iletişimin amaçlı, kurallı ve gelecek için önemli olduğunu, iletişim kurarken dikkat etmemiz gereken durumlar olduğunu, iletişimin kişiler arasında bir denge unsuru olduğu, iletişim şeklinin kişiden kişiye değiştiğini, iletişimin problemleri çözmede ve topluma uyum sağlamada önemli bir unsur olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Tablo 11'de öğretmen adayları, iletişimin insanlar arasında bir denge unsuru, sorunların giderilmesinde bir çözüm yolu, kurallarına dikkat ederek iyi oynanması gereken bir oyun olduğu ve olumlu ve olumsuz sonuçlarının olabileceğine dikkat çekmektedirler. Buradan öğretmen adaylarının özellikle her konuda olduğu gibi iletişimin de belli kurallarının olması gerektiğini bildikleri anlaşılmaktadır. İletişimi de kurallarına uygun olarak oynamak gerektiğini vurgulamaktadırlar. Kural olmadan oyun dahi oynanamayacağı, kuralsız oynanan oyundan zevk alınamayacağı ve sonuçta kavgaların çıkabileceği bilinmektedir. Bir öğretmenin temel amacı, alanına yönelik bilgi, beceri ve duyguları en iyi şekilde karşısındaki öğrencilere kazandırmaktır. Öğretim sürecinde, fikirler paylaşmakta, tartışmalar yapılmakta, sorular sorulup cevaplar alınmakta, topluluk önünde konuşmalar yapılmakta, etkin dinlemeler yapılmakta, empati kurulmaya çalışılmakta ve iş birliği içerisinde ortak problemler üzerinde çalışılmaktadır. Yoğun olarak yaşanan bu etkinliklerin özünde iletişim becerilerinin olduğu ve iletişim kalitesinin artmasıyla bu etkinliklerden beklenen sonuçların daha nitelikli olacağı yadsınamaz bir gerçektir. Diğer taraftan geri bildirim almadan sadece düz anlatım yapan bir öğretmenin iletişim sürecinde geri bildirim ne derece önemli olduğunu göz ardı ettiği söylenebilir. Öğretmenin gönderdiği iletinin öğrencide oluşturduğu etkiyi ve öğrencinin iletişime katıldığı yeri ya da iletişimde nerede olduğunu geri bildirim ortaya çıkarır (Orta, 2009). Sonuç olarak iletişimin tüm unsurlarını (geri bildirim, kanal-alıcı benzerliği, mesajın alıcıya uygun oluşturulması, mesajın farklı iletim şekillerinin kullanılması, alıcının özelliklerinin bilinmesi, geri bildirim önemi vb.) etkili bir

şekilde kullanabilen, diğer bir ifade ile iletişim becerileri yüksek bir öğretmenin alanını daha etkili öğreteceği anlaşılmaktadır. Öğretmenleri bu becerileri sınıflarda en etkin bir şekilde sergilemeleri, öğrencilerinin de bu becerileri kazanmasına ve sosyal yönden gelişmelerine katkı sağlayacaktır. Eğitimin temel amaçlarından biri de öğrencilerin akademik performansları yanında sosyal becerilerini en üst düzeye taşımaktır (Deveci, 2002). Sosyal becerilerin öğrencilere kazandırılmasının yolu bu becerilere sahip öğretmenlerden ve öğretmen adaylarından geçmektedir (Saraçoğlu, Yenice & Karasakaloğlu, 2009). Öğretmenin sahip olmadığı bir beceriyi öğrenciye aktarmasını beklemek hayalperestliktir. Bu nedenle eğitim fakültelerindeki lisans programları, öğretmen adaylarını iletişim becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirecek şekilde düzenlenmelidir (Ngang, Hashim & Yunus, 2015). Sonuç olarak iletişimin ne olduğu ve nasıl kullanılması gerektiğini bilmek ondan etkili bir şekilde faydalanabilmek için gereklidir.

Tablo 5'ten anlaşılacağı gibi, öğretmen adaylarının iletişimin karşılıklı bir süreç olduğunun, bu süreçte karşılıklı olarak duygu ve fikir alışverişinin olduğunun, mutlaka geri bildirimlerin alındığının bilincinde oldukları anlaşılmaktadır. Öğretmenin öğrenciye yaklaşım şekli alacağı tepkilerin göstergesidir. Öğretim sürecinde öğrenciden gelecek tepkileri öngörebilmek için öğretim sürecini düzenlerken öğrencilerin gereksinimlerini ve bireysel farklılıklarını dikkate almak gerekir. Diğer bir ifade ile etkili bir öğretimin ilk aşaması öğrenciyi tanımadır (Göçer, 2014). İletişim sürecinde de iletişimin kalitesini arttırmanın yollarından biri ortak yaşantı alanını genişletmekten geçmektedir. Ortak yaşantı alanını genişletmek, öğrenciyi tanımaktan geçmektedir. Benzer şekilde öğrenciyi öğretim sürecinde aktif tutmak, diğer bir ifade ile onu öğrenmenin merkezine alabilmek için ihtiyaçlarına uygun ortam hazırlamaktan geçmektedir. Buradan görülebileceği gibi öğrenme ile iletişim iç içe geçmiş iki kavramdır. Sonuç olarak anlamlı ve aktif öğrenme için öğrenci ile öğretmen arasında etkili iletişimin kurulduğu bir ortama ihtiyaç vardır.

İletişimin ayrıca bireyi geliştirdiğinin ve sürekli ve birikimli olduğunun farkında oldukları Tablo 9'dan anlaşılmaktadır. İnsanlar doğaları gereği, kendilerini topluma kabullendirmek ve toplumda saygın bir yer edinebilmek için duygu, düşünce ve bilgilerini paylaşmak arzusu içerisindedirler. Diğer bir ifade ile toplumda saygın bir yer edinebilmek ve başarılı olabilmek için iletişim becerilerini geliştirmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Sonuç olarak iletişim, daha fazla iletişimi doğururken, iletişimsizlik yalnızlığı getirir. Bu durum öğretmen

açısından değerlendirildiğinde, öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarda kurdukları etkili iletişim, kurumun/okulların gelişimine ve eğitimin niteliğinin artmasına katkı sağlamaktadır (Gülbahar & Sivacı, 2018). Öğretmenin öğrenme ve öğretme sürecindeki başarısı ve pedagojik yeterliliğini destekleyen ve sahip olması gerektiği düşünülen niteliklerden birinin de iletişim kabiliyeti olduğu iddia edilmektedir (Çiftçi & Taşkaya, 2010). Okul öncesi öğretmen adayları üzerinde yapılan bir çalışmada öğretmenlerin iletişim becerileri ile problem çözme ve empati kurma becerileri arasında manidar bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Yılmaz, Üstün & Odacı, 2009). Sonuç olarak insan ilişkilerinin yoğun yaşandığı disiplinlerde/mesleklerde görev yapan bireylerin çalışma performansları ile iletişim becerileri arasında pozitif bir ilişki olduğu literatürde vurgulanmaktadır (Uçar & Kızılaslan, 2017).

Öğretmen adaylarının Tablo 8’deki metaforları incelendiğinde iletişimin hızlı ve çözüm odaklı olduğuna vurgu yaptıkları anlaşılmaktadır. Tablodaki metafor ve açıklamalarından, bir sorunu çözenin en hızlı yolunun iletişim olduğunu ve iletişimin çözüme odaklı bir süreç olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır (Tablo 8). Yine Tablo 7’den öğretmen adaylarının iletişimin çok boyutlu ve geliştirici olduğunu düşündükleri ya da farkında oldukları anlaşılmaktadır. Eğitim kurumlarında öğrencilerin problemlerini çözmek ya da çözmelerine katkı sağlamak öğretmenlerin görevleri arasında yer almaktadır. Benzer şekilde konuların öğretiminde problem çözme yöntemini etkili şekilde kullanabilmek, öğretmenin pedagojik anlamda sahip olması gereken beceriler arasındadır. Buna yönelik olarak eğitim fakültelerinin lisans programları ya da pedagojik formasyon eğitimlerinin temel amacı, öğretmeni alan, alan eğitimi ve genel kültür yönünden en etkili şekilde yetiştirmektir. İletişimin problem çözmeye katkı sağladığı, diğer bir ifade ile aralarında pozitif yönlü bir ilişki olduğu (Uçar & Kızılaslan, 2017) ve öğretmenlerin etkili iletişim becerilerine sahip olması gerektiği literatürde vurgulanmaktadır (Ramdhani, Ancok, Swasono & Suryanto, 2012).

Elde edilen veriler öğretmen adaylarının iletişimin kişileri birbirine bağlayan bir köprü vazifesi gördüğünü (Tablo 6) ve bu bağlantıların şekillerinin bireyden bireye farklılaştığının (Tablo 10) farkında olduklarını göstermektedir. İletişim insanlar arasında etkileşimi ve uyumu sağlayan bir süreç olduğu ifade edilmektedir (Tanrıku, 2002). Buradan hareketle öğrenme ve öğretme sürecinin kalitesi öğretmen ile öğrenci arasındaki etkileşim ve uyum süreci ile arttığı söylenebilir. Çalışmaya katılan farklı branşlardan 443 öğretmen adayının, 148 geçerli metafor ürettikleri ve bu metaforların ortak özelliklerine göre yapılan sınıflamalarından

iletişimin 9 farklı yönüne dikkat çektikleri veya farkındalığa sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Metaforlar ve açıklamaları değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının iletişimin tek boyutlu monoton bir yapıdan ziyade çok boyutlu bir kavram olduğunun bilincinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Belirlenen metaforlar genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının iletişimin insanlar için vazgeçilmez olduğu, amaçlı, kurallı ve gelecek için önemli olduğu, kişiler arasında bir denge unsuru olduğu, iletişim şeklinin kişiden kişiye değiştiği, iletişimin problemleri çözmede ve topluma uyum sağlamada önemli olduğu, birikimli ve sürekli olduğu, çok boyutlu ve insanı geliştirici olduğu şeklinde birçok boyutunun farkında oldukları anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, iletişimin insanlar için vazgeçilmez bir ihtiyaç, kendini ifade etme ve topluma kabullendirmede etkili bir araç ve sorunlarının çözümü için etkili yollarından biri olduğu söylenebilir.

Öneriler

Sonraki çalışmalarda akademisyenlerin, öğretmenlerin, idarecilerin ve MEB öğrencilerinin iletişim becerilerinin değerlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması ve sonuçlarının diğer çalışmalarla karşılaştırılması, iletişim becerilerine yönelik bütünsel bir anlama oluşması açısından, önemli görülmektedir.

Bu çalışma belirtilen branşlarla ve çalışmaya katılan gönüllü öğretmen adayları ile sınırlıdır. Sınırlı sayıdaki katılımcılardan elde edilen veri ile genelleme yapmak doğru değildir. Bu nedenle sonraki çalışmalarda daha geniş ölçekli bir katılım sağlanarak bütünü temsil eden sonuçlara ulaşılabilir.

Eğitim fakültelerinin lisans programları, öğretmen adaylarına üç temel ayak olan alan bilgisi, pedagojik beceriler ve genel kültür bilgisi yanında iletişim becerilerini geliştirecek şekilde yeniden düzenlenmelidir. İletişim becerilerinin öğretmen adaylarının alan ve genel kültür bilgi düzeylerinin ve pedagojik becerilerinin gelişmesine önemli katkılar sağlayacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle iletişim becerisi öğretmen adaylarının dördüncü ayağı olarak görülmelidir.

Bu çalışmada öğretmen adaylarının iletişim kavramına yönelik algıları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Sonraki çalışmalarda bu becerilerin daha üst seviyeye nasıl çıkarılabileceğine yönelik uygulamalara yer verilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Akan, D., Yalçın, S., & Yıldırım, İ. (2014). "Okul müdürü" kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 13(1), 168-179.
- Aziz, A. (2010). *İletişime giriş*, (3. Baskı), İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Barnlund, D. C. (1968). *Interpersonal communication: survey and studies*. Boston: Houghton Mifflin.
- Benoot C., Hannes K., & Bilsen J. (2016). The use of purposeful sampling in a qualitative evidence synthesis: A worked example on sexual adjustment to a cancer trajectory. *BMC medical research methodology*, 16(1), 1-12.
- Bolat, S. (1996). Eğitim örgütlerinde iletişim: Hacettepe üniversitesi eğitim fakültesi uygulaması. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 75-80.
- Can, H. C., Işım, A. T., & Zorba, E. (2022). Beden eğitimi öğretmen ve öğretmen adaylarının öğretim modelleri algısı: Metafor analizi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(235), 2179-2196.
- Çiftçi, S., & Taşkaya, S.M. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik ve iletişim becerileri arasındaki ilişki. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu. 509-512, (20 -22 Mayıs), Elazığ.
- Çetinkaya, Z. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının iletişim becerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 567-576.
- Çevik, D.B. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerileri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(1), 1-13.
- Ceylan, A. (2016). Aile kavramına ilişkin metaforik algıların belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Cüceloğlu, D. (2002). *İletişim donanımları*, (45.baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi
- Demirbilek, N. (2021). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *E-uluslararası eğitim araştırmaları dergisi*, 12(1), 1-15.
- Demircioğlu, G., & Küçüköğlü, E. (2022) Küresel ısınmaya yönelik metaforik algıları. E. Bay (ed.), *Eğitim Bilimlerinde Uluslararası Araştırmalar-II* içinde (ss.155-173). Türkiye, İzmir: Serüven Yayınevi.
- Deveci, H. (2002). Sosyal bilgiler dersinde probleme dayalı öğrenmenin öğrencilerin derse ilişkin tutumlarına, akademik başarılarına ve hatırlama düzeylerine etkisi (Doktora Tezi), Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

- DeVito, J. A. (2016). *The interpersonal communication book*, (14th Edition), New York: Pearson International.
- Jones, R. (2013). *Communication in the real world: An introduction to communication studies*. America: University of Minnesota Libraries Publishing.
- Dilber, F., & Akhan, O. (2019). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(17), 473-493.
- Dilekmen, M., Başçı, Z., & Bektaş, F., (2008). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerileri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (2), 223-231.
- Dinç, G. (2022). İnşaat mühendisliği bölümü öğrencilerinin "iş sağlığı ve güvenliği" kavramına ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Duran, A., & Dağlıoğlu, H. E. (2017). Okul öncesi öğretmen adaylarının üstün yetenekli çocuklara ilişkin metaforik algıları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(3), 855-881.
- Elkatmış, M., & Tanık, M. (2022). Öğretmen Adaylarının "İletişim" Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (29), 110-133.
- Ferhat, H. A. N., & Demirbilek, N. (2022). Üniversite öğrencilerinin sosyal adalet kavramına ilişkin algıları: Bir metafor çalışması/perceptions of university students on the concept of social justice: A Metaphor Study. *e-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 163-179.
- Fleiss, J. L. (1981). *Statistical methods for rates and proportions*, Second Ed., New York, Wiley and Sons Inc.
- Gencer, M. (2020). Öğrenci ve velilerin öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 805-825.
- Göçer, A. (2014). Öğretmen rolleri, öğrenci etkililiği ve eğitim kazanımları bakımından Türkçe dersi metin işleme süreci. *Milli Eğitim Dergisi*, 44(204), 167-198.
- Gömleksiz, M. N. (2013). Öğretmen adaylarının yabancı dil kavramına ilişkin metaforik algıları. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 649-664.
- Gönenç, E. Ö. (2007). İletişimin tarihsel süreci. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (28).

- Gözel, Ü., & Gundogdu, K. (2021). Öğrencilerin oyun kavramına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 135-158.
- Gülbahar, B., & Sivacı, S. Y. (2018). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile sınıf yönetimi yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 268-301.
- Gün, E. (2018). Müzik Öğretmeni Adaylarının İletişim Becerileri. *Turkish Studies*, 13(11), 625-622.
- Gürşimşek, I., Ekinci Vural, D., & Selçioğlu Demirsöz, E. (2008). Öğretmen adaylarının duygusal zekaları ile iletişim becerileri arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 1-11.
- Gürüz, D., & Temel Eğinli, A. (2008, s.6-8). *Kişilerarası İletişim*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karaboğa, E. N. C. (2022). Bilinçli tüketici kavramına ilişkin algıların değerlendirilmesi: Bir metafor analizi çalışması. *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(1), 412-428.
- Kayabaşı, Y., & Akcengiz, S.A. (2014). Eğitim fakültesinde okuyan öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 86-104.
- Kesicioğlu, O. S., & Güven, G. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlik düzeyleri ile problem çözme, empati ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 9(5), 1371-1383.
- Kıral, E. (2015). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 57-65.
- Koç-Akran, S., Acıdemir, M., & Uludağ, Ş. (2018). Üniversite öğrencilerinin iletişim kavramına yönelik metaforik algıları. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 69-82.
- Korkmaz, F., & Bağçeci, B. (2013). Lise öğrencilerinin "üniversite" kavramına ilişkin metaforik algıların incelenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 187-204.
- Korkut, F. (1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press.

- Levine Phoebe. M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa delta Pi Record*, 41(4), 172-175.
- Limon, İ., & Durnalı, M. (2018). Doktora öğrencilerinin doktora eğitimi ve öğretim üyelerine yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 26-40.
- Myers, S. A. (2002). Perceived aggressive instructor communication and student state motivation, learning, and satisfaction. *Communication Reports*, 15(2), 113-121.
- Milli, M. S., & Yağcı, U. (2017). Öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 286-298.
- Ocak, G., & Erşen, Z. B. (2015). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri algılarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 1-19.
- Orta, A. Z. (2009). Etkili iletişim sürecinde kişilerarası iletişim becerileri ve yaratıcı drama uygulama örneği (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A., & Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26(1), 3-50.
- Owen, F.K., & Bugay, A. (2014). İletişim becerileri ölçeği'nin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 51-64.
- Özkal, A., & Çapraz, R. (2021). Öğretmen Adaylarının Bağımsızlık Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 2(2), 46-60.
- Ngang, T. K., Yunus, H. M., & Hashim, N. H. (2015). Soft skills integration in teaching professional training: Novice teachers' perspectives. *Procedia-social and behavioral sciences*, 186, 835-840.
- Palmquist, R. A. (2001). Cognitive style and users' metaphors for the web: An exploratory study. *The Journal of Academic Librarianship*, 27(1), 24-32.
- Pehlivan, K. B. (2005). Öğretmen adaylarının iletişim becerisi algıları üzerine bir çalışma. *İlköğretim Online*, 4(2), 17-23.
- Ramdhani, N., Ancok, D., Swasono, Y., & Suryanto, P. (2012). Teacher quality improvement program: Empowering teachers to increasing a quality of Indonesian's education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69, 1836-1841.

- Şaban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 6(2), 509-522.
- Şahan, K. (2017). Metafor Ne Değildir?. *Kesit Akademi Dergisi*, (8), 166-176.
- Saracoğlu, A. S., Yenice, N., & Karasakaloğlu, N. (2009). Öğretmen adaylarının iletişim ve problem çözme becerileri ile okuma ilgi ve alışkanlıkları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 187-206.
- Sarıkaya, B. (2018). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin metaforik algıları. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 3(2), 1-16.
- Semerçioğlu, M.S., & Akçay, A.O. (2020). Classroom teacher candidates' metaphoric perceptions of the concept of communication. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi* 6(2), 217-224.
- Şenel, T., & Aslan, O. (2014). Okul öncesi öğretmen adaylarının bilim ve bilim insanı kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Tanrikulu, B. (2002). İnsan kaynakları yönetiminin etkinliğinde iletişimin rolü. *Çağın Polisi dergisi*. <http://www.caginpulisi.com.tr/insan-kaynaklari-yonetiminin-etkinliginde-iletisimin-rolu-2/> adresinden 12 Şubat 2023 tarihinde alınmıştır.
- Theodorson, G. A., & Theodorson, A. G. (1969). *A Modern Dictionary of Sociology*. New York: Thomas Y. Crowel
- Tümkaya, S. (2011). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin iletişim becerileri ile öğretmenlik tutumlarının incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(2), 49-62.
- Uçar, S. & Kızılaslan, H. A. (2017). Örgütsel iletişim becerilerinin işgören performansı üzerine etkileri. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(2), 180-194.
- Uygun, K., & Arıkan, A. (2019). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(4), 2256-2281.
- Yadigaroğlu, M. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kimya laboratuvarına yönelik metaforik algıları. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 2(2), 71-82.
- Yalçınkaya, M., & İhtiyaroğlu, N. (2022). Geleceğin okulları: Bir metafor analizi çalışması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 513-542.

- Yeşil, H. (2010). The relationship between candidate teachers' communication skills and their attitudes towards teaching profession. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9, 919-922.
- Yılar, M. B., & Tağrikulu, P. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim kavramına yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 71-97.
- Yıldız, Y., & Kurtuldu, K. (2016). Müzik öğretmeni adaylarının iletişim becerilerinin incelenmesi. *Karadeniz Teknik Üniversitesi örneği. Route Educational and Social Science Journal Volume*, 3(3), 208-217.
- Yılmaz, M., & Çimen, A. G. O. (2008). Biyoloji eğitimi tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin biyoloji öğretimi öz-yeterlik inanç düzeyleri. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 20-29.
- Yılmaz, M., Üstün, A., & Odacı, H. (2009). Okul öncesi öğretmen adaylarının iletişim beceri düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Giresun Üniversitesi Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 8-19.
- Zılhoğlu, M. (1998). *İletişim Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No plagiarism detected.

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the "Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive" were followed.

ÇALIŞMANIN ETİK İZİN BELGELERİ

Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 22 Mayıs 2023 tarihli 2023-5/2.18 sayılı kararı çerçevesinde bu çalışma etik açıdan bir sakınca içermemektedir.